

U C H W A Ł A Nr XIII/65/08
Rady Gminy Czarnia
z dnia 29 września 2008 r.

w sprawie zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości ” dla wsi Bandysie.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się „Plan Odnowy Miejscowości” dla wsi Bandysie stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

/-/ Stanisław Szydlik

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI BANDYSIE

SPIS TREŚCI

I. Wstęp.....	3
II. Charakterystyka miejscowości.....	3
1. Położenie administracyjne.....	3
2. Położenie geograficzne.....	4
3. Powierzchnia miejscowości, użytkowanie powierzchni, ludność.....	4
4. Struktura przestrzenna miejscowości.....	5
II. Inwentaryzacja i analiza zasobów służących odnowie miejscowości	6
1. Zasoby przyrodnicze.....	6
2. Walory kulturowe.....	7
3. Obiekty i tereny służące turystyce i rekreacji.....	8
4. Infrastruktura społeczna.....	9
5. Infrastruktura techniczna.....	10
6. Gospodarka i rolnictwo.....	10
7. Kapitał społeczny i ludzki.....	11
8. Zbiorcza analiza zasobów – podsumowanie.....	12
III. Analiza SWOT miejscowości	14
IV. Program odnowy wsi - zadania	16
1. Wizja rozwoju wsi.....	16
2. Priorytety rozwojowe.....	16
3. Planowane zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia społeczne.....	17
V. Podsumowanie	21

Ryc. 2. Usytuowanie wsi Bandysie w odniesieniu do sąsiadujących wsi oraz miejscowości gminnej – wsi Czarnia.

2. Położenie geograficzne

Wieś Bandysie leży na Równinie Kurpiowskiej będącej częścią Niziny Północno-mazowieckiej. Jest to rozległy sandr na południowym przedpolu Pojezierza Mazurskiego, poprzecinany dolinami niewielkich rzek. Jej płaski, równinny krajobraz urozmaicają wydmy i wzgórza. Wysokość terenu waha się od w granicach 110-120 m n.p.m. Doliny rzek są tu płaskie, szerokie, a w ich obrębie dominują łąki kośne i pastwiska. Równinę Kurpiowską porastała pierwotnie Puszcza Zielona zwana również Kurpiowską – jej pozostałości są chronione w Rezerwacie Czarnia sąsiadującym z wsią Bandysie. Miejscowość leży w dorzeczu Narwi – w sąsiedztwie rzeki Omulew będącej dopływem Narwi.

3. Powierzchnia miejscowości, ludność i demografia, użytkowanie powierzchni

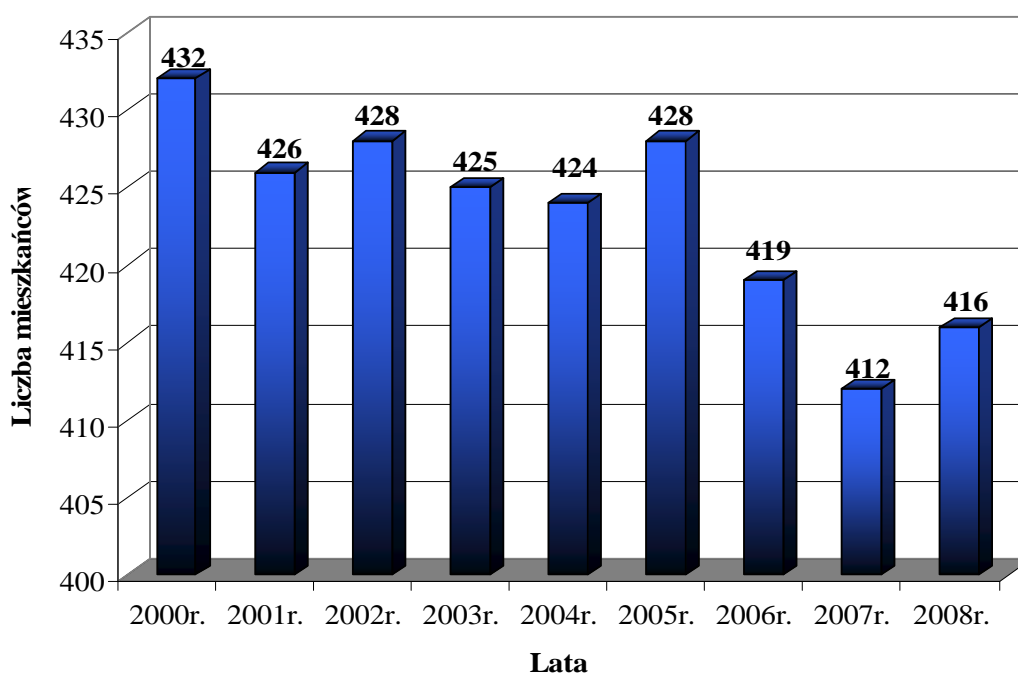
Miejscowość zajmuje powierzchnię 10,5km², a zamieszkuje ją 416 osób. Gęstość zaludnienia wynosi 40 osób/km², czyli nieco więcej niż średnia gęstość zaludnienia dla całej gminy, która wynosi 28 osób/km² i znacznie mniej niż średnia powiatowa – 96 osób/km² i średnia wojewódzka – 143 osoby/km².

Rozkład liczby mieszkańców (zameldowani na pobyt stały na dzień 16.09.2008r.) w poszczególnych grupach wieku przedstawia się następująco:

Tab. 1. Liczba mieszkańców wsi Bandysie w poszczególnych grupach wiekowych

Przedział wiekowy	Liczba mieszkańców
2 lata i młodsi	18
3-6 lat	26
7-12 lat	39
13-15 lat	25
16-18 lat	40
19-65 lat	201
66 lat i więcej	67
Razem	416

Liczba ludność w ostatnich latach z lekkimi wahaniami przyjmuje tendencję spadkową. Rycina 3 przedstawia wykres liczby ludności w poszczególnych latach począwszy od 2000 roku:

Wieś ma charakter typowo rolniczy. Dominują w niej grunty orne oraz łąki i pastwiska. Dużą część zajmują lasy, które ogólnie w całej gminie zajmują blisko 40% powierzchni gruntów.

4. Struktura przestrzenna miejscowości

Zabudowa wsi Bandysie nie ma wytworzonych układów urbanistycznych, ma ona charakter rozproszonego układu kolonijnego. Część zabudowań położona jest wzdłuż dróg powiatowych Czarnia-Bandysie i Bandysie-Zawady, jednak nie jest to typowy układ zabudowy wsi ulicowej. W strukturze wsi brakuje dominanty przestrzennej

i wspólnych przestrzeni (ryнку, placu). Elementami wyróżniającymi są budynki użyteczności publicznej: Szkoła Podstawowa wraz z przylegającym placem oraz Remizo-światlica.

II. Inwentaryzacja i analiza zasobów służących odnowie miejscowości

1. Zasoby przyrodnicze

Wody

Potencjał wsi wynika w dużej części z pobliskich zasobów przyrodniczych, z których ważnym atutem jest rzeka Omulew, której dolina objęta jest ochroną w formie obszaru Natura 2000. Teren doliny rzeki Omulew należy do obszaru Natura 2000 „Doliny Omulwi i Płodownicy” utworzonego ze względu na obecność cennych gatunków ptaków. Omulew – dopływ Narwi – jest nizinną meandrującą rzeką o nieregulowanym w dużej części korycie. Omulew może być wykorzystywana do spływów kajakowych, wędkowania, a także do prowadzenia obserwacji przyrodniczych, gdyż dolina rzeki jest siedliskiem wielu ciekawych gatunków ptaków, m. in. derkacza, żurawia, bocianów białego i czarnego, kszycy, rycyka.

Szata roślinna

Roślinność obszaru to przede wszystkim flora siedlisk łąkowych, w tym łąk podmokłych położonych w dolinie rzeki, a także lasy – bory sosnowo-świerkowe i sosnowe. Wśród roślin łąkowych można spotkać interesujące okazy roślin chronionych i rzadkich takich jak storczyki. Pozostałość Puszczy Kurpiowskiej – to zasobne w fitoncydy lasy iglaste, których atrakcją jest bogate w borówczyska i grzyby runo leśne. Charakter roślinności wynika z obecności słabej jakości gleb bielcowych – powstałych na polodowcowych utworach sandrowych i bardziej zasobnych gleb na obszarze zalewowym w dolinie Omulwi. W sąsiedztwie miejscowości Bandysie zlokalizowany jest rezerwat leśny „Czarnia”, w którym zachowały się sosny bartne – wspomnienie po bartniczym okresie w historii Kurpiowszczyzny. Rezerwat chroni fragment starodrzewu sosnowo-świerkowego wraz z roślinami runa i podszytem.

Ryc. 4. Rozległe łąki nad rzeką Omulew.

Ryc. 5. Fragment Puszczy Kurpiowskiej w Rezerwacie Czarnia.

Świat zwierzęcy

Perłą świata zwierzęcego Kurpiowszczyzny jest rzadki i piękny ptak – kraska. Krajobraz wsi Bandysie sprzyja osiedlaniu się tego ptaka, którego populacja na Kurpiach stanowi największą część całej polskiej populacji. Nie ma stwierdzonych oficjalnie par lęgowych w samej wsi Bandysie, jednak tego rodzaju inwentaryzacja od wielu lat nie była prowadzona. Duży udział lasów poprzeplatanych łąkami i pastwiskami sprzyja występowaniu zwierzyny łownej, w tym saren, jeleni, dzików, zajęcy, lisów. Występują tu ptaki drapieżne: myszołów, pustułka, krogulec, dzięcioły: duży, czarny, puszczyki, oraz liczne gatunki wróblaków. W obszarze doliny Omulwi spotyka się derkacze, błotniaki, bociany, krzyżówki, żurawie, czajki.

2. Walory kulturowe

Bandysie to miejscowość należąca do regionu Kurpie Zielone o bogatych tradycjach i ciekawym folklorze. Można tu spotkać zarówno pamiątki materialne, jak i żywą kulturę ludową.

Obiekty kultury materialnej

Do najważniejszych obiektów kultury we wsi Bandysie należy miejsce pamięci ofiar terroru hitlerowskiego, które ufundowano w 1976 roku. Miejsce to upamiętnia męczeńską śmierć 113 mieszkańców Bandyś, spośród 120 mężczyzn, którzy zostali wywiezieni do obozów koncentracyjnych. Była to forma represji za pomoc udzieloną organizacjom bojowym. W tym miejscu, w rocznicę hitlerowskich działań, tj. na początku października odprawiana jest uroczysta Msza Święta w intencji ofiar.

Ciekawy jest również drewniany dom z XXw. z ozdobami w stylu kurpiowskim, który jednak nie jest wpisany do ewidencji zabytków. Architektura kurpiowska charakteryzuje się występowaniem ozdób na dachu przypominających poroża zwierząt, które zwane są śparogami. Okna zdobią rzeźbione nad- i podokienniki.

Ryc. 6. Pomnik ofiar reżimu hitlerowskiego

Ryc. 7. Dom w centrum Bandyś z elementami zdobnictwa kurpiowskiego

Folklor kurpiowski

Od wielu lat we wsi kultywowany jest kurpiowski folklor. Jego przejawem jest między innymi aktywność grupy śpiewaczej kobiet z Bandyś, która zdobywa czołowe miejsca na wielu krajowych konkursach i przeglądach. Kobiety występują

w kurpiowskich strojach ludowych i wykonują tradycyjne pieśni. Charakterystyczne dla kultury kurpiowskiej są dziedziny rękodzieła takiej jak bibułkarstwo (m. in. wykonywanie kwiatów, bukietów i palm z bibuły – bardzo rozpowszechniona umiejętność wśród mieszkanki Bandyś), haft, wycinankarstwo, ozdabianie pisanek, pieczywo obrzędowe. Istnieje tradycja wytwarzania byśków oraz tzw. „nowego latka” – figurek z pieczywa. Kurpie mają swoje tradycyjne potrawy i napitki. Najbardziej znane jest piwo kozicowe sporządzane z udziałem jałowca oraz dar puszczy, zwany też mioduszką, czyli bimber zaprawiony miodem i przyprawami. W kuchni kurpiowskiej znajdziemy rejbak – zapiekanek ziemniaczaną z mięsem, kapustę z grochem, kaszę jaglaną na oleju lnianym z cebulą, drożdżak (placek drożdżowy).

Ryc. 8. Kurpiowska grupa śpiewacza kobiet, z której duża część to mieszkanki Bandyś.

Folklor kurpiowski to również tańce – np. powolniak, fafur, stara baba, a także kurpiowski strój ludowy i gwara kurpiowska. Wszystkie te elementy składają się na bardzo wyrazisty obraz kurpiowskiej kultury ludowej, w której kultywowanie zaangażowane są wszystkie pokolenia – jest to potencjał wsi, który można wykorzystać w jej rozwoju.

3. Obiekty i tereny służące turystyce i rekreacji

Miejscami do rozwoju turystyki może być przepływająca w sąsiedztwie rzeka Omulew oraz rezerwat Czarnia, przez który przebiega zielony szlak turystyczny. Miejscem rekreacji we wsi jest boisko sportowe przygotowane przez jednego z mieszkańców na swoim gruncie, a także jako miejsce spotkań może służyć remizo-światlica, która jednak nie jest wykończona i nie została ostatecznie wyposażona tak, aby być miejscem przytulnym i przyciągającym. Na jednej z posesji

prywatnych istnieje mały zbiornik wodny, nie jest on jednak użytkowany przez społeczność.

4. Infrastruktura społeczna

Obiektami infrastruktury społecznej są: Szkoła Podstawowa w Bandysiach oraz budynek remizo-świetlicy, który pełni jednocześnie funkcję miejsca spotkań mieszkańców i remizy Ochotniczej Straży Pożarnej. Szkoła to drewniany budynek z 1956 roku, w którym funkcjonuje oddział przedszkolny dla 6-ciolatków oraz klasy I-III. Mieszczą się tu również mieszkania dla pracowników szkoły. Budynek wymaga remontów i dostosowywania do nowoczesnych standardów. W części budynku mieszczą się mieszkania dla nauczycieli.

Ryc. 9. Budynek Szkoły Podstawowej w w Bandysiach

Ryc. 10. Wnętrze szkoły w Bandysiach

Ryc. 11. Budynek remizo-świetlicy

Ryc. 12. Sala główna remizo-świetlicy

Remizo-świetlica to nowy budynek, który wymaga wykończenia zarówno z zewnątrz, jak i wewnątrz. Remiza posiada dużą salę (na spotkania, bankiety), zaplecze kuchenne (bez wyposażenia), toalety, mniejsze pomieszczenia na kameralne spotkania oraz garaż na wóz i wyposażenie strażackie.

Na terenie wsi znajdują się dwa sklepy spożywczo-przemysłowe: jeden obsługiwany przez Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska” w Myszyńcu oraz jeden będący prywatną własnością.

5. Infrastruktura techniczna

Drogi

Głównym szlakiem komunikacyjnym wiodącym przez wieś Bandysie są połączone dwie drogi powiatowe relacji Czarnia – Bandysie i Bandysie – Zawady. Droga Czarnia-Bandysie łączy wieś z drogą wojewódzką nr 614 Myszyńiec – Chorzele. Droga Bandysie – Zawady w części południowej wiedzie do gminy Baranowo, a także łączy się z drogą prowadzącą do Myszyńca przez wieś Olszyny. Główna droga w Bandysiach jest dobrej jakości z nawierzchnią asfaltową. Pozostałe drogi to drogi gminne oraz drogi dojazdowe do posesji i użytków rolnych. Drogi te zazwyczaj nie posiadają nawierzchni asfaltowej, a jedynie gruntową. Główne trakty komunikacyjne we wsi są jednak drogami asfaltowymi.

Zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie ścieków, ciepłownictwo, gaz

Na terenie wsi nie ma sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowniczej i ciepłowniczej (nie ma wspólnych ciepłowni). Gospodarstwa zaopatrywane są w wodę z prywatnych studni kopanych o małych wydajnościach. Ich średnia głębokość, to ok. 5-6 metrów. Oznacza to, że woda czerpana jest z płytkich poziomów wodonośnych, które są zagrożone skażeniem. W pobliżu studni zazwyczaj funkcjonują zbiorniki na nieczystości płynne z gospodarstw, które nie zawsze są szczelne.

Infrastruktura telekomunikacyjna

Miejscowość jest częściowo telefonizowana – firmą, która obsługuje sieć jest TP S.A. Sieć nie jest jednak dostosowana do tego, aby zapewnić mieszkańcom dostęp do Internetu. Większość mieszkańców korzysta z telefonii komórkowej, jednak istnieją miejsca, w których zasięg sieci jest niedostateczny, aby prowadzić rozmowy bez zrywania połączeń.

6. Gospodarka i rolnictwo

Bandysie to wieś o charakterze rolniczym, w której dominującym sposobem gospodarowania jest hodowla bydła mlecznego. Grunty są wykorzystywane jako orne, łąki i pastwiska.

Ryc. 13. Sklep prywatny

Ryc. 14. Wnętrze sklepu prowadzonego przez Gminną Spółdzielnię w Myszyńcu

Ryc. 15. Charakterystyczne elementy krajobrazu Bandyś – infrastruktura wykorzystywana w hodowli bydła: obora i zbiornik na gnojowicę.

Część mieszkańców pracuje w sektorze publicznym, usługach i sektorze prywatnym. We wsi działa 8 indywidualnych przedsiębiorców. Ich działalność związana jest z handlem, w tym handlem obwoźnym, oraz z usługami w zakresie remontów i budownictwa. Ważnym problemem zauważanym przez mieszkańców jest bezrobocie – w tym brak pracy wśród młodych osób. Częścią problemu jest ukryte bezrobocie w rolnictwie.

7. Kapitał społeczny i ludzki

Miejscowość zamieszkuje 416 osób, z czego prawie połowa mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym. Wieś ma dość duży udział młodego pokolenia (osoby do 18 roku życia stanowią 35,6% wszystkich mieszkańców), jednak trzeba zauważyć, że w ostatnich latach liczba mieszkańców miejscowości zachowuje lekką tendencję spadkową. Mieszkańcy, co odzwierciedla stan całej gminy, w przeważającej części mają wykształcenie podstawowe (ok. 40%) lub zawodowe (ok. 18%). Mała część mieszkańców ukończyła szkołę średnią (ok. 6%), a zaledwie ok. 3% mieszkańców to osoby z wykształceniem wyższym.

Na kapitał społeczny miejscowości składa się dość duży poziom wzajemnego zaufania i fakt, że mieszkańcy dobrze się ze sobą znają – wieś jest dość mała, co pozwala na wzajemne kontakty. Czynnikiem integrującym jest również szkoła podstawowa, do której uczęszcza 24 dzieci. Kapitał ten buduje również lokalna organizacja – Ochotnicza Straż Pożarna w Bandysiach, która skupia różne pokolenia mieszkańców i działa nie tylko na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców gminy, ale również w obszarze kultury (np. organizacja potańcówek na ludowo dla mieszkańców) i rozwoju lokalnego. Potencjałem jest również Szkoła Podstawowa, a także osoby, które należą do Zespołu Folklorystycznego „Carniacy”. Są to osoby, które posiadają bogatą wiedzę i umiejętności związane z folklorem kurpiowskim. Znają

wiele pieśni, tańców, przepisów kulinarnych, potrafią wykonywać elementy rękodzieła – są żywymi nośnikami kultury.

Na tworzenie kapitału społecznego ma również wpływ działalność kółek różańcowych, zarówno kobiet, jak i mężczyzn. Mieszkańcy modlący się w kołach regularnie się spotykają, a także podejmują wspólne inicjatywy. Mieszkanek Bandyś w ostatnim czasie wykazały chęć założenia koła gospodyń wiejskich i podjęły pierwsze działania, aby koło powołać.

8. Zbiorcza analiza zasobów – podsumowanie

Analiza zbiorcza obejmuje różne aspekty obecnej sytuacji wsi oraz wizji rozwoju miejscowości. Została sporządzona w oparciu o przeprowadzone zestawienie potencjału miejscowości, wskazania mieszkańców i analizę danych statystycznych:

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI		WIZJA STANU DOCELOWEGO	
<i>Co ją wyróżnia?</i>	Bliskość unikatowego rezerwatu Czarnia. Folklor kurpiowski i przynależność mieszkańców do zespołu ludowego. Pomnik pamięci mieszkańców prześladowanych i pomordowanych przez hitlerowców.	<i>Co ma ją wyróżniać?</i>	Rozwój usług - również w oparciu o folklor kurpiowski. Kultywowanie tradycji kurpiowskich i zachowanie żywego folkloru. Rozwój bazy turystycznej i agroturystyki. Żywa pamięć historyczna.
<i>Jakie pełni funkcję?</i>	Głównie rolniczą (produkcyjną) oraz mieszkaniową.	<i>Jaką ma pełnić funkcję?</i>	Rolniczo - mieszkaniową, turystyczną, kulturalną i usługową. Miejsce rekreacji i spędzania czasu w sposób atrakcyjny i rozwojowy.
<i>Kim są mieszkańcy?</i>	Rolnicy, emeryci i renciści. W mniejszości – przedstawiciele innych zawodów. Dużą część mieszkańców stanowią dzieci i młodzież. Są to osoby o dużej znajomości kultury kurpiowskiej.	<i>Kim mają być mieszkańcy?</i>	Rolnicy dbający o rozwijanie i unowocześnianie swojego gospodarstwa, a także prowadzący działalność okołorolniczą (np. w obszarze turystyki). Aktywni i zamożni mieszkańcy podnoszący swoje kwalifikacje i zaangażowani w życie wsi i jej rozwój, a także w kultywowanie folkloru kurpiowskiego. Wzrost udziału drobnych i skutecznych przedsiębiorców wśród mieszkańców.

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI		WIZJA STANU DOCELOWEGO	
<i>Co daje utrzymanie?</i>	Praca w rolnictwie (indywidualne gospodarstwa rolne, hodowla bydła mlecznego), dopłaty bezpośrednie, dochody ze zbioru jagód i grzybów, emerytury i renty, pomoc społeczna, własna działalność gospodarcza.	<i>Co ma dać utrzymanie?</i>	Praca w rolnictwie, agroturystyka, działalność usługowa, sprzedaż rękodzieła i usług związanych z kulturą kurpiowską.
<i>Jak zorganizowani są mieszkańcy?</i>	Istnieje Ochotnicza Straż Pożarna Bandysie, a w fazie koncepcyjnej jest utworzenie Koła Gospodyń Wiejskich. Prężnie działają Koła Różańcowe. Organizuje się również ludowy klub sportowy.	<i>W jaki sposób ma być zorganizowana wieś i jej mieszkańcy?</i>	Większe zaangażowanie mieszkańców w działalność organizacji. Powstanie i aktywność Koła Gospodyń Wiejskich. Nieformalne grupy zajmujące się rozwiązywaniem lokalnych problemów.
<i>W jaki sposób rozwiązują problemy?</i>	Zebrania wiejskie, indywidualne interwencje u władz gminy, podejmowanie aktywności w sytuacji gdy jest niezaspokojona potrzeba mieszkańców.	<i>W jaki sposób mają być rozwiązane problemy?</i>	Okresowe spotkania i częstsze zebrania wiejskie, współpraca mieszkańców wokół wspólnych celów, pomoc sąsiedzka, zebrania organizacji, powstawanie nieformalnych grup.
<i>Jak wygląda nasza wieś?</i>	Zabudowa rozproszona, jednak w pobliżu drogi powiatowej przebiegającej przez środek wsi. Zabudowania w większości murowane i dość zadbane. Brak centrum wsi, wspólnej przestrzeni publicznej.	<i>Jak ma wyglądać nasza wieś?</i>	Gospodarstwa zadbane i estetyczne. Drogi boczne i dojazdowe są lepszej jakości. Obecność inwestycji w ochronę środowiska i podnoszących jakość życia (wodociąg, kanalizacja), istnieje miejsce wspólnych spotkań.
<i>Jaki jest stan otoczenia i środowiska?</i>	Przyjazny rolniczy krajobraz. Sąsiedztwo cennych przyrodniczo obiektów: pozostałości puszczy kurpiowskiej w rezerwacie Czarnia oraz rzeki Omulew. Obecność dzikich wysypisk odpadów w lasach. Usuwanie nieczystości płynnych do środowiska.	<i>Jak ma wyglądać stan otoczenia i środowiska?</i>	Zachowanie cennych przyrodniczo elementów otoczenia, zadbane obejścia. Budowa infrastruktury chroniącej środowisko, która przyczyni się do polepszenia stanu środowiska; likwidacja dzikich wysypisk śmieci. Wykorzystanie naturalnych walorów krajobrazowych, przyrodniczych i turystycznych.
<i>Jakie jest rolnictwo?</i>	Indywidualne gospodarstwa rolne nastawione na produkcję mleka, niskodochodowe, mało zmechanizowane.	<i>Jakie ma być rolnictwo?</i>	Innowacyjne, dobrze zmechanizowane, ekologiczne i przyjazne dla środowiska, z towarzyszącą działalnością okołorolniczą.

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI		WIZJA STANU DOCELOWEGO	
<i>Jakie są powiązania komunikacyjne?</i>	Drogi asfaltowe łączą miejscowość z wsiami gminnymi: Czarnia i Baranowo, z miastami: Myszyniec, Ostrołęka, Chorzele. Połączenie autobusowe z Czarnią, Myszyńcem i Ostrołęką.	<i>Jakie mają być powiązania komunikacyjne?</i>	Drogi asfaltowe dobrej jakości łączą miejscowość z wsiami gminnymi: Czarnia i Baranowo, z miastami: Myszyniec, Ostrołęka, Chorzele. Połączenie autobusowe z Czarnią, Myszyńcem i Ostrołęką. Dobrej jakości drogi umożliwiają transport na terenie wsi.
<i>Co proponujemy dzieciom i młodzieży?</i>	Oferta sportowa – gra w piłkę nożną z wykorzystaniem prywatnego boiska. Oferta szkolna.	<i>Co proponujemy dzieciom i młodzieży?</i>	Korzystanie z przewidzianego do budowy boiska do gier zespołowych, udział w rozgrywkach sportowych, udział w imprezach folklorystycznych, korzystanie z rozwijającego ruchu na placu zabaw oraz rozwijającej się oferty szkolnej. Działalność w istniejących organizacjach sportowych.
<i>Jakie obyczaje wieś pielęgnuje i rozwija?</i>	Przywiązanie do tradycji, sztuka ludowa (wyroby twórców ludowych) i folklor kurpiowski – śpiew, strój, taniec. Kuchnia kurpiowska. Czczenie pamięci mieszkańców Bandyś pomordowanych przez hitlerowców.	<i>Jakie obyczaje powinna wieś pielęgnować i rozwijać w przyszłości?</i>	Podtrzymywanie folkloru i kultywowanie istniejących tradycji wśród wszystkich pokoleń, w tym wśród dzieci i młodzieży. Promowanie rękodzieła i przekazywanie umiejętności młodemu pokoleniu. Zachowanie pamięci ofiar II wojny światowej.

III. Analiza SWOT miejscowości

Analiza SWOT, czyli analiza mocnych i słabych stron miejscowości oraz szans i zagrożeń, która pomaga ustalić wokół czego budować wizję rozwoju obszaru oraz co wymaga zmiany przy założeniu istniejących barier i udogodnień. Analiza SWOT przeprowadzona przez mieszkańców we współpracy z wójtem gminy wygląda następująco:

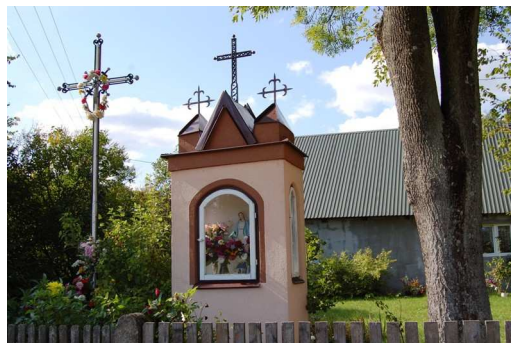
Mocne strony

1. Atrakcyjne otoczenie – Rezerwat Czarnia i rzeka Omulew, lasy bogate w runo leśne.
2. Istnienie nowej remizy strażackiej.
3. Kultywowanie folkloru kurpiowskiego, potrawy regionalne oraz działalność grupy śpiewaczej z Bandyś.
4. Zlewnia mleka oraz rolnictwo oparte na hodowli bydła mlecznego.
5. Dwa sklepy spożywcze – bliskość miejsca zaopatrzenia w podstawowe produkty.
6. Liczne i rozpoznawalne kapliczki i krzyże przydrożne.
7. Miejsce pamięci o pomordowanych przez reżim hitlerowski oraz żywe coroczne czczenie tej pamięci poprzez uroczystość w pierwszą niedzielę października.

8. Mocny kapitał społeczny w postaci: Ochotniczej Straży Pożarnej Bandysie, kół różańcowych, zawiązującego się koła gospodyń wiejskich i klubu sportowego.
9. Główna droga biegnąca przez wieś o dość dobrej jakości.
10. Istnienie Szkoły Podstawowej – potencjalne miejsce spotkań, możliwość wykorzystania terenu przyszkolnego jako wspólnej przestrzeni publicznej.
11. Ekstensywna gospodarka rolna.

Słabe strony

1. Brak sieciowej infrastruktury zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.
2. Brak profesjonalnego boiska do piłki nożnej i boiska do innych gier zespołowych.
3. Słabe drogi dojazdowe do drogi głównej biegnącej przez wieś.
4. Niedostateczna oferta rozwojowa dla dzieci i młodzieży.
5. Niska jakość gruntów (mało żyzne ziemie).
6. Małe, niskodochodowe gospodarstwa rolne.
7. Rozproszona zabudowa wsi.
8. Niskie dochody mieszkańców.
9. Nierozwinięte rynki zbytu dla wyrobów regionalnych.
10. Mała liczba dzieci we wsi prowadząca do zmniejszenia się liczby uczniów w Szkole w Bandysiach, wobec czego istnienie szkoły traci swoje uzasadnienie.

Szanse

1. Dofinansowania z funduszy strukturalnych na działania inwestycyjne i projekty społeczne.
2. Dopłaty bezpośrednie dla rolników oraz programy rolno-środowiskowe.
3. Samorządowy Instrument Wsparcia Rozwoju Mazowsza realizowany przez Województwo Mazowieckie.
4. Programy grantowe dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych.
5. Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych.
6. Wdrażanie Programu Natura 2000.
7. Możliwość rozwoju kultury kurpiowskiej, jej coraz większa promocja.
8. Działalność Zespołu Folklorystycznego Carniacy.
9. Programy stypendialne.

Zagrożenia

1. Wyludnianie się miejscowości, głównie z powodu migracji zarobkowej młodych osób.
2. Niski budżet Gminy Czarnia – mało środków na inwestycje w Bandysiach.
3. Wzrost cen środków do produkcji rolnej.
4. Zagrożenie zanieczyszczenia środowiska ze względu na brak sieci kanalizacyjnej.
5. Niskie ceny produktów rolnych i niska opłacalność produkcji rolnej.
6. Ograniczone możliwości techniczne dostarczania Internetu dla mieszkańców.

Przeprowadzona analiza SWOT pokazuje, że miejscowość ma duży potencjał rozwojowy, dużo znaczących i jednocześnie dość specyficznych mocnych stron. Istnieje również wiele szans, które wieś Bandysie i jej mieszkańcy mogą wykorzystać.

IV. Program odnowy wsi – zadania

1. Wizja rozwoju wsi

Chcemy, aby wieś Bandysie była miejscem życia godziwie zarabiających, aktywnych i zintegrowanych mieszkańców. Głównym źródłem dochodów powinno być opłacalne, dobrze zmechanizowane i zrównoważone rolnictwo wraz z towarzyszącą działalnością okołorolniczą i funkcjonowaniem małych przedsiębiorstw. Wieś powinna posiadać wodociąg i kanalizację, a także miejsce spotkań mieszkańców oraz bazę sportowo-rekreacyjną w postaci boiska oraz placu zabaw. Powinny być zachowane tradycje i kultura kurpiowska, a także pamięć wydarzeń historycznych. Mieszkańcy powinni dążyć do podnoszenia kwalifikacji, a miejscowość powinna być atrakcyjnym miejscem osiedlania się młodych, wykształconych osób.

2. Priorytety rozwojowe

Najważniejsze priorytety rozwojowe dla wsi Bandysie przedstawiają się następująco:

- Rozwój infrastruktury: wodociągowej, kanalizacyjnej, telekomunikacyjnej i drogowej.
- Ukończenie remizo-świetlicy oraz jej dostosowanie do pełnienia funkcji centrum społeczno-kulturalnego dla mieszkańców wsi.
- Utrzymanie i rozwój aktywności mieszkańców oraz tworzonych przez nich organizacji.
- Zachowanie tradycji kurpiowskich oraz „zarażenie” nimi młodego pokolenia.
- Zwiększenie dostępu do Internetu, utworzenie punktu nieodpłatnego korzystania z komputera i Internetu oraz podniesienie poziomu umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii komunikacyjnych.
- Zapewnienie wysokiej jakości oferty edukacyjno-kulturalno-sportowej dla dzieci i młodzieży.
- Zapewnienie oferty rekreacyjno-integracyjnej, a także możliwości podnoszenia kwalifikacji dla osób dorosłych.

3. Planowane zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia społeczne na lata 2008-2015

Poniższa tabela zawiera wykaz planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną.

Lp.	Nazwa	Cel	Przeznaczenie, opis	Harmonogram	Wartość zadania	Źródła finansowania
1.	Budowa remizo-świetlicy w Bandysiach wraz z jej dostosowaniem do pełnienia funkcji centrum społeczno-kulturalnego wsi.	Utworzenie miejsca dla Ochotniczej Straży Pożarnej Bandysie oraz miejsca spotkań mieszkańców i miejsce udostępniania komputerów i Internetu.	Remizo-świetlica powinna pełnić funkcję centrum społeczno-kulturalnego wsi będąc miejscem spotkań, zajęć dla osób w różnym wieku, szkoleń i dostępu do komputera i Internetu. Jednocześnie jest to remiza dla OSP, miejsce przetrzymywania sprzętu gaśniczego i ratunkowego	Budowa – stan surowy i część wykończeń: 2007r. Wykończenie i wyposażenie: 2008 i 2009r.	380 000zł	Budżet gminy Czarnia. Praca społeczna mieszkańców oraz ofiary sponsorów. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich – Odnowa i rozwój wsi.
2.	Budowa boiska do piłki nożnej i gier zespołowych.	Rozwój bazy sportowej i utworzenie miejsca rekreacji dla mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży.	Boisko ogólnodostępne dla mieszkańców, które będzie mogło być wykorzystane jako miejsce rozgrywek, treningów, turniejów i gry w czasie wolnym. Boisko będzie mogło również służyć do prowadzenia zajęć szkolnych z wychowania fizycznego.	Przygotowanie dokumentacji: IV kwartał 2010r. Przetarg i wykonanie: I-II kwartał 2011r.	100 000zł	Budżet gminy Czarnia. Budżet Województwa Mazowieckiego. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich – Odnowa i rozwój wsi.
3.	Warsztaty kulinarne oraz wyposażenie koła gospodyń wiejskich w zestaw naczyń i sprzętu AGD.	Aktywizacja mieszkańców, udostępnienie alternatywnego źródła zarobkowania, podniesienie kwalifikacji.	Warsztaty będą skierowane do chętnych mieszkańców wsi, przyczynią się do lepszego poznania potraw kurpiowskich, integracji mieszkańców, a także pozwolą na rozwój instytucjonalny koła gospodyń wiejskich.	Wyposażenie koła gospodyń wiejskich: IV kwartał 2009r. Warsztaty kulinarne: I i II kwartał 2010r.	30 000zł	Fundacja Wspomagania Wsi, budżet gminy Czarnia.

Lp.	Nazwa	Cel	Przeznaczenie, opis	Harmonogram	Wartość zadania	Źródła finansowania
4.	Zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne dla dzieci i młodzieży. Zajęcia edukacyjne dla dzieci w wieku od 3 do 5 lat.	Rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży oraz zapewnienie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu. Wzrost atrakcyjności oferty szkolnej. Lepsze przygotowanie młodych do dalszej kariery szkolnej i zawodowej. Przygotowanie przedszkolaków do pójścia do szkoły, wszechstronny rozwój dzieci 3-5-letnich.	Zajęcia skierowane do dzieci i młodzieży odbywałyby się w szkole oraz w formach pozaszkolnych (np. wyjazdy edukacyjne dla starszej młodzieży, spotkania w świetlicy). Zajęcia mogą obejmować rozwój umiejętności w obszarze nauk ścisłych i humanistycznych, kultury, sportu, informatyki. Planowane są również zajęcia rozrywkowe, np. gry, zabawy integracyjne oraz wolontariat młodzieżowy i mini-projekty prowadzone przez młodych. Część zajęć będzie dotyczyć regionalizmu i folkloru kurpiowskiego.	Uruchomienie zajęć pozalekcyjnych: 2009r. Zajęcia w świetlicy: od IV kwartału 2009r. Wyjazdy edukacyjne: od 2010r. Projekty młodzieżowe: od III kwartału 2010r.	100 000zł	Europejski Fundusz Społeczny. Środki z budżetu Ministerstwa Edukacji Narodowej (programy MEN). Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży.
5.	Szkolenia z zakresu obsługi komputera i korzystania z Internetu.	Wzrost umiejętności korzystania z komputera i Internetu wśród dorosłych mieszkańców Bandyś. Zdobycie umiejętności korzystania z informacji przydatnych dla rolników i dotyczących korzystania z taniej komunikacji.	Szkolenia umożliwiłyby zwiększenie liczby osób posiadających kompetencje do korzystania z zasobów komputerowych. Mieszkańcy mieliby możliwość dostępu do przydatnych informacji, sprzedaży i zakupów przez Internet, programów do komunikacji, e-learningu. Mogliby wykorzystać Internet jako medium do handlu rękodziełem kurpiowskim.	Cykle szkoleń dla mieszkańców w latach 2009-2011.	40 000zł	Europejski Fundusz Społeczny, Fundacja Wspomagania Wsi, Program Integracji Społecznej.

Lp.	Nazwa	Cel	Przeznaczenie, opis	Harmonogram	Wartość zadania	Źródła finansowania
6.	Tworzenie warunków do rozwoju dostępu do Internetu dla mieszkańców wsi.	Zapewnienie nieodpłatnego dostępu do internetu w punkcie dostępowym. Lobbowanie inicjatyw służących tworzeniu infrastruktury telekomunikacyjnej dla mieszkańców wsi Bandysie.	Dostęp do komputera oraz zasobów internetowych jest podstawą rozwoju wsi. Rolnicy powinni mieć dostęp do informacji o możliwościach pozyskania dofinansowania, nowoczesnych metodach uprawy, ochrony roślin, odmianach itp. Ważny jest również dostęp do przebogatych zasobów edukacyjnych.	Lobbowanie tworzenia sieci internetowej w Bandysiach: lata 2009-2010 Utworzenie punktu dostępu do Internetu: I kwartał 2010r.	20 000zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Fundacja Wspomagania Wsi, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, budżet gminy
7.	Budowa placu zabaw i parku rekreacyjnego.	Zapewnienie miejsca do rozwojowego i atrakcyjnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców. Zwiększenie okazji do wzajemnych kontaktów mieszkańców i wzrostu ich integracji.	Park rekreacyjny będzie służył jako miejsce spotkań mieszkańców, a plac zabaw jako miejsce spędzania wolnego czasu dzieci, a także miejsce, gdzie mogłyby być prowadzone zajęcia sportowe z młodszymi dziećmi uczęszczającymi do szkoły.	Konkurs wśród mieszkańców na pomysł wyglądu i wyposażenia parku: 2011r. Opracowanie dokumentacji: III kw. 2012r. Budowa: 2013r.	170 000zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, budżet województwa mazowieckiego
8.	Budowa sieci wodociągowej we wsi Bandysie.	Zapewnienie mieszkańcom dostępu do dobrej jakości wody oraz stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości.	Wody podziemne, z których korzystają mieszkańcy zalegają na płytkich poziomach wodonośnych i są zagrożone skażeniami. Stałe, pewne dostawy dobrej jakości wody są niezbędne, aby mogły się rozwijać przedsiębiorstwa usługowe.	Opracowanie dokumentacji: 2012r. Budowa: 2013r.	1 000 000zł	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,

Lp.	Nazwa	Cel	Przeznaczenie, opis	Harmonogram	Wartość zadania	Źródła finansowania
9.	Przebudowa drogi gminnej w Bandysiach kolonia Korzenie.	Ułatwienie dostępu do zabudowań, skrócenie czasu przejazdu oraz poprawa jakości życia.	Przebudowa obejmuje odcinek drogi ok. 2,5km na nawierzchnię asfaltową w dzielnicy wsi Bandysie – Korzenie.	Przygotowanie dokumentacji: I kwartał 2012r. Budowa II-III kwartał 2012r.	650 000,00	Budżet gminy Czarnia. Budżet Województwa Mazowieckiego.
10.	Budowa infrastruktury oczyszczania ścieków	Ograniczenie zanieczyszczeń środowiska: gleby i wody z nieszczelnych zbiorników na nieczystości oraz usuwania nieczystości w sposób niewłaściwy. Podniesienie standardu zamieszkania.	Budowa będzie dotyczyła sieci kanalizacyjnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Dopuszczalne jest również wykorzystanie innej technologii, jeśli do tego czasu zostanie wprowadzona na rynek. Zostanie przygotowana odpowiednia dokumentacja i studium wykonalności, które określą jak inwestycja zostanie zrealizowana.	Opracowanie dokumentacji: 2014r. Budowa: 2015r.	1 100 000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. Budżet Województwa Mazowieckiego. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska. Budżet Gminy Czarnia

V. Podsumowanie

Plan Odnowy Miejscowości Bandysie jest spójny z dokumentami strategicznymi gminy Czarnia i wpisuje się w założenia Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Czarnia przyjętego uchwałą Rady Gminy Czarnia nr XI/55/04 z dnia 27 kwietnia 2004r. wraz z późniejszymi zmianami. Zaplanowane projekty wpisują się w wizję rozwoju obszarów wiejskich, a także rozwoju kapitału ludzkiego i ich wdrażanie przyczyniałoby się w lokalnym wymiarze do wdrażania Narodowej Strategii Spójności.

Plan został opracowany przy udziale społeczności wsi Bandysie. Zdiagnozowany stan oraz potrzeby mieszkańców wskazują na priorytetową inwestycję: budowę remizo-świetlicy, która z jednej strony wyróżnia wieś, a z drugiej może pełnić ważne zadania sprzyjające integracji mieszkańców oraz podnoszeniu ich kwalifikacji.

Plan Odnowy Miejscowości wyznacza kierunki rozwoju wsi akceptowane przez mieszkańców i jest wyraźnym znakiem dla władz i społeczności Bandyś dotyczącym niezbędnych inwestycji i działań. Porządkuje wizję rozwoju i jednocześnie jest planem działania na kolejne lata. Zaplanowane zadania przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców, a także do zwiększenia atrakcyjności wsi jako miejsca życia i zamieszkania, co jest nie bez znaczenia przy zmniejszającej się liczbie ludności – potrzebne jest przyciąganie młodych, aby osiedlali się we wsi.